

Visca la festa!

RAMON MINOVES

No et limites a contemplar aquestes hores que ara venen. Baixa al carrer i participa. Participa en el ball, la festa, dóna les mans al teu germà. No podran res davant un poble unit, alegre i combatiu!

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

Festa i treball

Fa uns anys vaig escriure unes paraules per a un programa del moviment Solc que llavors naixia. Duïen per títol «Solc de Festa». En aquelles breus paraules, les que cabien en menys d'una pàgina de tríptic, intentava explicar què era una festa, què és «la festa», què són totes les festes, què tenen en comú i quina és llur significació. Allò que va ser dit d'una manera condensada, quasi telegràfica, ara voldria, si m'ho permeteu, desenvolupar-ho una mica més.

Com que no soc pas antropòleg, ni sociòleg, ni historiador, ni psiquiatra, només us puc parlar del sentit de les paraules com ho faria un mestre d'escola i potser –tant de bo!– un poeta.

Comencem per dir que la festa no és el contrari del dia feiner, sinó que són les dues cares d'un mateix full. De la mateixa manera que un camp de conreu no té sentit sense el blat que grana i sense la seva collita, el treball no té sentit sinó per a la festa. En la festa els que treballen amb corbata es posen els *shorts* i els que treballen en la pols i la suor es renten i es posen la millor de les corbates.

Sense la festa, sense el sentit de la festa, la quotidianitat i el treball esdevenen un rellotge sense busques, un camí sense fites, un París-Dakar sense controls, sense avituallaments i sense meta.

Però, a la vegada, la festa tampoc tindria sentit sense llargs períodes d'esforç i construcció. Sense els sis números negres de la setmana no existeix el número vermell del diumenge. És la monotonia de molts dies la que aixeca enlaire la màgia d'un sol dia. Aquells que, per desgràcia, es troben en l'atur, saben molt bé que no tenen vacances, mai, ni diumenges. La festa és l'anxaneta del castell del treball.

Festa, «fer festa», divertir-se

Perquè la festa, i aquesta és la seva essència, és sobretot signe, cerimònia i ritual, repetits una i altra vegada, que representen, que expliquen i que signifiquen. I com a tot signe, com a tot ritus, la festa és un acte gratuït, aparentment fútil, improductiu, però que és essencial, decisiu i imprescindible. Com

ho són tants i tants altres gestos i altres ritus que a diari practiquem: donar la mà, fer un petó, posar-nos drets i aplaudir, compartir un àpat i totes les altres cerimònies que envolten els moments més importants de la vida dels humans. La festa és un d'aquests rituals. Cap cultura, des de la més primitiva a la més sofisticada pot prescindir de la festa. I si en prescindir és que està molt propera la seva dissolució. Només, i encara, en el treball de l'esclavitud, en el treball sense llibertat, hi pot mancar la festa.

La festa no és “fer festa”. Això és una altra cosa. Descansar és just. Deixem de treballar i de vegades, quan fem festa, en realitat treballem en una altra cosa. Fer festa vol dir només deixar de treballar. I ja està bé fer-ho. Però això pot ser molt poc. De vegades pot ser només una fugida a peu, amb cotxe, o amb pastilles, cap a la captura impossible d'instant, la fugida d'un treball amb poc o sense cap sentit, tant si l'avorrim com si ens posseïm.

La Festa tampoc és exactament «divertir-se». Anem a pams. Anem amb compte amb aquesta paraula: *divertir-se*. Té un significat similar a «distreure's». *Divertir* i *distreure* són mots que signifiquen «treure fora», «apartar una cosa del seu camí, o del lloc que li pertoca». Per tant, *divertir-se* i *distreure's* signifiquen en el seu origen sortir de nosaltres mateixos. És una cosa aquesta, sortir de si, que necessiten fer sovint aquells que no estan còmodes amb ells mateixos, imprescindible per als qui temen l'avorriment. Perquè avorrir-se, ja ho sabeu, com *avorrir*, vol dir odiar-se a si mateix. Odiar-se, avorrir i avorrir sobretot el silenci i el badall que certifiquen la nostra buidor. O la por a aquesta mateixa buidor. Per això divertir-se pot ser fugida només d'un mateix. I vigilem. Perquè si nosaltres estem fora de nosaltres, si la casa és buida, algú se'ns hi pot instal·lar. I és així que neix un concepte nou: el d'alienació, paraula una mica anglosaxona i que ve d'*alien* és a dir, 'estrany', 'estranger'. Algú estrany que entra en nosaltres que es fa amo de nosaltres i que parla i actua per nosaltres. És un concepte que els psiquiatres expliquen molt bé. I els publicitaris.

Però si «fer festa», si «divertir-se» poden néixer com a resposta i oposició al cada dia i al treball, la festa en canvi, no suposa cap oposició. La festa és la culminació del treball, és la fruita del seu arbre, és el brindis per l'esforç passat.

La festa és joiosa perquè, als nostres desigs, als nostres esforços, al nostre treball els diem: sou importants, però jo, nosaltres, ho som més. I li diem al treball: «Atura't avui. Recorda que tu vas ser fet per mi i no jo per a tu.»

La festa, ritual de vida, ens arrela

Viure la festa és doncs tota una altra cosa. A la festa nosaltres som nosaltres mateixos i ho som més que mai. A la festa ens aturem i ens contemplem. Ens mirem, però també mirem. Perquè, alhora, sortim enfora, sortim al carrer, ens trobem amb els altres i ens unim.

107

OPINIÓ

Tota festa naix sempre d'un sentit religiós. No importa quina religió. De religió en sentit ampli, en el seu sentit original. Perquè religió ve de relligar, de lligam.

Fem festa quan, plenament conscients i lliures, ens unim al poble i esdevenim poble. Llavors deixem de ser individus aïllats o bé massa, que és la multiplicació només, del mateix individu isolat.

En la festa, en la festa major, per exemple, esdevenim anònimament gegant que gira, dimoni que crema, almorratxa que balla, alcalde amb banda, veu que canta, ull que contempla. Esdevenim doncs, poble en festa. El poble d'ahir, el d'avui i el de demà.

La festa és una fita en el temps. Ens recorda el seu pas. Cada any. Un any rera l'altre. Nosaltres envellim; ella potser no. ¿No heu sentit mai, a mitja festa, com un deix de nostàlgia? En el ritual de la festa repetida intentem perpetuar-nos i riure'ns una mica de la mort.

Per això en la festa no hi ha generacions aïllades. La festa les uneix. Hi som tots; els uns més per una banda i els altres potser per una altra. Però sovint, també tots barrejats. Què me'n dieu d'aquests balls d'envelat, amb els avis que seuen amb els ulls somiadors de danses passades i parelles madures, que ballen encara, contra el temps i contra els anys, i els joves que salten i les criatures que s'empaien per entre els balladors? I el menut que de la falda de la mare i que l'orquestra no desper

Festa i poble

Un immigrant, encara que treballi, encara que tingui «papers», encara que voti i sigui plenament ciutadà, serà sempre un estranger en el seu país mentre no participi de les festes del poble que l'a-

cull. I no hi ha pitjor xenofòbia que la de posar pedres a això.

I parlant de pedres, permeteu-me que manlevi una imatge d'un francès que fou pilot i escriptor i que m'estimo molt, i deixeu-me dir-vos que un amuntegament de pedres sense ordre és només un munt de pedres, una tartera. Però un munt de pedres al voltant d'una voluntat comuna converteix en significatives cadascuna d'elles. Cadascuna esdevé llavors en funció també de les altres. Ja no només estan juntes. Esdevenen catedral.

Així nosaltres quan celebrem la festa, donem també un ordre superior al nostre treball i a la nostra relació. Això, això són –festes– un casament, un bateig, l'11 de setembre, el Dia de l'Orgull Gai, el Primer de maig, o la festa del Sant Patró.

Finalment, us voldria dir que els qui som creients celebrem Déu en la festa, en totes. Per a nosaltres, la festa ve d'ell i va a Ell. Diuen els nostres mites que Ell va fer un món en sis dies amb la fi de contemplar-lo ociosament al setè!

Però la festa pertany també als no creients. Amb el mateix dret, amb la mateixa intensitat potser. Perquè en la festa, tots, creients i no creients, rucs i savis, dones i homes, patums i ciutadans anònims, ens unim en la vida, en aquest bé escàs i preuat que s'escapa dia a dia d'entre les mans. I ens unim a l'Home. Perquè només en l'Home, així en l'Home, peça d'un projecte comú també, però no dels altres, i sense consciència. Així ens voldrien el feinejar i els altres totalitarismes. I també aquells més poderosos –per subtils– que ens voldrien només com a peces de consum.

El Pont d'Arcalís

Música folk del Pirineu

temporada 2005
NOU ESPECTACLE

CONTRACTACIÓ:
669 866 061

www.pontdarcalis.com
pontdarcalis@pontdarcalis.com